

2011WMC11 Memorandum

Datum : 11 januari 2011
Aan : Commissie WMC
Van : Mevr. Haak- Griffioen Tel.:
Onderwerp : Transitie Jeugdzorg

1. Inleiding

Over de wijze waarop de transitie van de jeugdzorg plaats zal vinden is nog veel onduidelijk. In januari wordt een brief van het Ministerie aan de tweede kamer verwacht. Op dit moment is het gissen wat de ideeën zijn die bij de minister leven over de fasering en spelregels van de transitie. Tot nu waren we ambitieus en willen we graag de voorwaarden scheppen dat de overheveling naar de (samenwerkende) gemeenten samen gaat met een vernieuwing van de zorg voor de jeugd. De activiteiten in het kader van het UJC gaan gewoon door, de vernieuwing van de sturingsprincipes (p*q+ e) gaan door en het afsprakenkader geeft voldoende aangrijpingspunten om de i.s.m. gemeenten de vernieuwing gestalte te geven.

Echter, gezien de inhoud van het regeerakkoord en de vele onduidelijkheden lijkt het mij nu een goed moment een principiële gesprek te voeren over welke opgave de provincie zich wil stellen. Het is tijd om mogelijke keuzes te formuleren.

Ik zie daarbij een drietal scenario's die ieder een verschillende opgave hebben, verschillende uitgangspunten hebben, waarin de rol van de provincie principiële anders is en die andere risico's met zich meebrengen.

In dit memo laat ik kort zien wat de inzet van het regeerakkoord is, welke algemene uitgangspunten ik zou willen hanteren en welke scenario's mogelijk zijn. Ik wil benadrukken dat deze memo bedoeld is als de aftrap voor een gesprek met de cie. WMC. Vanaf het begin wil ik de meningen van de cie WMC betrekken bij de verdere ontwikkeling van visie en standpunt over de transitie. De input van de commissie zal gebruikt worden voor een notitie voor GS. Daarna zal GS een contourennotitie vaststellen waarin aangegeven wordt welke richting GS uit zou willen gaan zonder dat ze daarover een besluit neemt. Deze contourennota is een document dat overgedragen wordt aan de nieuwe Staten.

2. Inzet regeerakkoord

Het regeerakkoord wil de volgende kernelementen in een nieuw stelsel:

- 1 financieringssysteem voor het huidige preventieve beleid, de huidige vrijwillige provinciale jeugdzorg, de jeugd LVG en jeugd- GGZ
- Alle taken op het gebied van jeugdzorg worden gefaseerd overgeheveld naar (samenwerkende) gemeenten. Preventie en vrijwillige hulpverlening worden in goede afstemming met gedwongen hulpverlening georganiseerd door (samenwerkende) gemeenten
- De Centra voor jeugd en gezin gaan dienen als front office voor alle jeugdzorg van gemeenten
- Op de totale uitgaven voor jeugdzorg (incl. LVG en Jeugd GGZ) wordt vanaf 2015 € 300 miljoen bezuinigd

3. Algemene uitgangspunten van de provincie Utrecht

Ik stel voor de volgende algemene uitgangspunten t.a.v. de transitie te hanteren:

- De provincie blijft zeker tot 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de wet op de jeugdzorg;
- De provinciale jeugdzorg zal in zijn geheel overgaan naar de gemeenten; werkendeweg zal blijken welke obstakels hiervoor overwonnen moeten worden;
- De CJG's zijn de spil in de toekomstige zorg. Zij moeten hun rol waar kunnen maken als 'opvoedpoli';
- De aansluiting van de gespecialiseerde zorg op het lokale veld moet optimaal zijn;
- De huidige kwaliteit van de gespecialiseerde zorg blijft gewaarborgd;
- Voor het huidige team jeugdzorg (10 medewerkers) wordt ook zorgvuldig overgangspedure ontwikkeld;
- De provincie heeft oog voor de positie van bureau jeugdzorg en de zorgaanbieders in het transitieproces.

4. De mogelijke scenario's

Scenario 1 Pas op de plaats

1. Uitgangspunt

Het transitieproces (= overheveling van provinciale jeugdzorg naar gemeenten) en de vernieuwing worden losgekoppeld. De provincie stelt zich op het standpunt dat de overheveling de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid is. Deze zal een zorgvuldig proces moeten ontwerpen en duidelijk verantwoordelijken en spelregels moeten aangeven. Totdat er meer duidelijk is (ook over de wijze waarop LVG en Jeugd GGZ in de transitie betrokken zijn) concentreert de provincie zich op haar taken t.a.v. de wettelijke verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg.

De jeugdzorg ontwikkelt zich binnen de huidige financiële kaders, de provincie investeert vanaf 2012 geen eigen middelen meer in de jeugdzorg.

2. Opgave

De provinciale jeugdzorg klaar te laten staan voor de overheveling.

In 2011 gaat de provincie door op de ingeslagen weg van vernieuwing van de jeugdzorg middels UJC en afsprakenkader. Dit betekent dat de vernieuwing van jeugdzorg doorgaat binnen reeds bestaande kaders.

Twee lijnen:

- a. het afsprakenkader beidt de mogelijkheid afspraken te maken met alle Utrechtse gemeenten over prestatieafspraken.
- b. Het UJC biedt de mogelijkheid t/m 2011 te experimenteren

3. Doelen eind 2011

De doelen komen uit het afsprakenkader en daar zullen concrete resultaten over afgesproken dienen te worden met gemeenten en bureau Jeugdzorg. De doelen zijn:

- kinderen worden eerder geholpen zodat specialistische jeugdzorg minder vaak nodig is en kinderen vaker in de eigen thuissituatie worden ondersteund
- de groeiende vraag naar tweedelijnszorg wordt afgeremd

- meer provinciale hulp wordt zonder indicatie geboden

4. Rol provincie.

De rol van de provincie is in 2011 samen met gemeenten tot prestatieafspraken te komen, de UJC lijnen goed af te ronden. De provincie steunt middels expertise en capaciteit initiatieven van (samenwerkende) gemeenten die pilots/ proeftuinen willen ontwikkelen. Mits ze vallen binnen de kaders van het afsprakenkader/ wet op de jeugdzorg en aansluiten bij succesvolle UJC trajecten. De provincie stelt zich op terughoudend op met betrekking tot planontwikkeling over het proces. Gemeenten willen tijd om zelf een stip op de horizon te bepalen en het transitieproces te ontwerpen. De gewenste schaalgrootte zal daarbij afgesproken dienen te worden. Hierbij komt ook de vraag aan de orde welke rol de GGD zal gaan spelen. De provincie ziet een belangrijke rol voor zichzelf weggelegd als kenniscentrum en als adviseur van gemeenten. De provincie draagt een heldere visie uit over de toekomst van de zorg voor de jeugd heeft een duidelijke visie van waaruit ze gemeenten adviseert.

Daarnaast stelt de provincie een kader waarbinnen de transitie moet plaatsvinden m.b.t.:

- schaalgrootte
- financiering

5. Risico's

De gemeenten zijn onvoldoende voorbereid. Het risico is dat de voorwaarden voor een kwalitatief goede overgang niet gewaarborgd zijn. De tegenstellingen tussen partijen worden groter. De vernieuwing in de jeugdzorg stagneert. De gemeenten krijgen het lokale aanbod voor opvoedproblemen niet goed in beeld en gestroomlijnd. Dit kan tot gevolg hebben dat het niet lukt de vraag naar specialistische jeugdzorg terug te dringen.

Scenario 2 De transitie voortvarend ter hand nemen

1. Uitgangspunt

Transitie en vernieuwing gaan in dit scenario hand in hand. Het is een ambitieus scenario.

De provincie stelt zich op het standpunt dat ze niet kan wachten op de rijksoverheid. Ingegeven door het argument dat daarmee de kans groter wordt dat de jeugdzorg over de schutting gegooid wordt en dat alle vernieuwing daarmee teniet gedaan kan worden. Het kind centraal betekent snel 'gaandeweg ontwikkelen' samen met gemeenten en andere partijen. Alleen in een goed samenwerkingsproces zal het mogelijk zijn de zorg voor de jeugd zodanig te organiseren dan de efficiency sterk verbeterd wordt en inderdieneffecten gerealiseerd worden.

Provincie investeert met eigen middelen om ervoor te zorgen dat de vernieuwing kan doorgaan tijdens de transitie (ca. € 1.000.000 per jaar).

2. Opgave

De provinciale jeugdzorg wordt tot 2015/2016 gefaseerd overdragen aan gemeenten op zodanige wijze dat:

- De provinciale jeugdzorg is in 2015 grotendeel overgeheveld naar de gemeenten. Dit betekent dat gemeenten de financiering en de sturing overgenomen hebben;
- De provincie gaat voortvarend aan de gang met experimenten/ pilots in de provincie Utrecht waarbij alle ingrediënten van de vernieuwing en de transitie op elkaar betrokken worden;

- In de praktijk zal dit een verbreding en versnelling betekenen van het afsprakenkader. Het zal ook tot gevolg hebben dat in de provincie verschillende tempo's zullen kunnen bestaan;
- Het UJC krijgt in dit scenario een duidelijke focus. Het resterende geld wordt gebruikt voor de experimenten met de gemeenten.

3. Doelen 2011 e.v.

In 2011 zijn een drietal pilots gestart waarin samen met gemeenten en/of samenwerkende gemeenten geëxperimenteerd wordt met oplossingen voor de belangrijkste vraagstukken van de transitie:

- samenwerking met LVG en Jeugd GGZ
- indicatievrije trajecten
- bureau jeugdzorg in de CJG's
- structurering lokale veld
- CJG's snel in positie gebracht.

4. Rol provincie

De provincie jaagt aan en ondersteunt door expertise, capaciteit en geld. De ondersteuning wordt niet vorm gegeven door een subsidierelatie maar door een samenwerkingsrelatie. Met gemeenten worden afspraken gemaakt over reikwijdte en resultaten van de pilots, de verdeling van verantwoordelijkheden en de rolverdeling tussen provincie en gemeenten.

5. Risico's

Het belangrijkste risico is dat het proces onstuurbaar wordt en de risico's bij de provincie komen te liggen.

Scenario 3 Huidige situatie wordt onder de regie van de samenwerkende gemeenten gebracht.

1. Uitgangspunt

De provincie ziet de opgaven van het ministerie als niet uitvoerbaar onder de huidige randvoorwaarden. Een kwaliteitsslag maken, gecombineerd met flinke bezuinigingen en een greep uit de provinciekas is onuitvoerbaar. De provincie stopt met investeren vanuit eigen middelen in de jeugdzorg.

2. Opgave

Provincie gaat door met het hoogst nodige en pleit voor snelle overdracht van de huidige situatie naar een gemeenschappelijke regeling.

3. Doelen

In 2012 is de gehele jeugdzorg ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling. Binnen deze regeling zal vervolgens gezorgd worden voor regie en samenhang binnen de jeugdzorg.

4. Rol provincie

De provincie zal haar actieve steun aan deze overdracht geven. En in IPO verband sterk pleiten voor deze oplossing

5. Risico's

De kwaliteit van de zorg voor de jeugd neemt af omdat gemeenten – al dan niet gedwongen door bezuinigingen – niet in staat zijn op adequate wijze de regie te voeren en zullen kiezen voor goedkoop en snel middels aanbestedingsprocedures.